

Beleid wapenindustrie - met toelichting

Rabobank Groep

Rabobank

Duurzaamheid is een van de vier kernwaarden van de Rabobank Groep. Het is de ambitie van de Rabobank Groep om bij te dragen aan een duurzame ontwikkeling van de samenleving in economische, sociale en ecologische zin. Dit commitment omvat uitdrukkelijk het nakomen van haar verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. Dit wordt ook manifest door het onderschrijven van het Global Compact van de Verenigde Naties in 2002. Sinds juni 2011 is er een internationaal kader voor mensenrechten en bedrijfsleven. Het mensenrechtenbeleid van de Rabobank Groep sluit hier op aan.

Mensenrechten en de wapenindustrie staan op gespannen voet met elkaar. Immers; wapens, de handel in wapens en de wapenindustrie kunnen, zeker in conflictsituaties en in landen met een controversieel regime, leiden tot schendingen van mensenrechten.

De Rabobank Groep erkent het recht van democratische landen om zich te verdedigen. Tegelijkertijd is het beleid wapenindustrie gebaseerd op het principe 'Nee, tenzij'. Dit principe luidt als volgt: vanuit haar kernwaarden onthoudt de Rabobank zich van het faciliteren van de wapenindustrie, tenzij het een bedrijf betreft dat niet-controversiële wapens of wapen-gerelateerde producten levert aan niet-controversiële regimes. De volgende wapens worden door de Rabobank momenteel als controversieel beschouwd:

- Anti-persoonsmijnen: zoals omvat in de 'Convention On The Prohibition Of The Use, Stockpiling, Production And Transfer Of Anti-Personnel Mines And On Their Destruction', de Ottawa conventie (1997);
- Biologische wapens: zoals omvat in de 'Convention on the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their destruction' (1972);
- Chemische wapens: zoals omvat in de 'Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical weapons and on their Destruction' (1993);
- Cluster wapens: zoals omvat in de 'Convention on Cluster Munitions', de Oslo conventie (2008);

- Nucleaire wapens: zoals omvat in het Non-proliferatie Verdrag (1968); daarnaast zijn voor deze categorie aanvullende NAVO criteria geformuleerd.

De Rabobank verleent daarom geen diensten aan bedrijven, die betrokken zijn bij controversiële wapens, en/of betrokken zijn bij wapens die voor controversiële doeleinden worden gebruikt.

In de dienstverlening inzake niet-controversiële wapens dient een klant, naast het strikt naleven van wet- en regelgeving, te voldoen aan de volgende criteria:

- in geval er sprake is van export van goederen voor militaire doeleinden, dient de exporteur over een exportvergunning te beschikken;
- mensenrechten dienen te worden gerespecteerd. De bank dient zich ervan te vergewissen dat mensenrechten niet worden geschonden;
- geen zakenrelaties met tussenpersonen, omdat snel het zicht op het doel van de financiering en het uiteindelijke gebruik van het wapen of het wapen gerelateerde product wordt verloren;
- het spannings- en stabiliteitscriterium dient te worden gerespecteerd: de bank dient zich ervan te vergewissen dat het mogelijke gebruik van de te leveren wapens niet bijdraagt aan het uitlokken van conflicten of het verhogen van spanningen en daarmee een negatieve indicatie vormt voor de vrede, veiligheid en stabiliteit in de regio.

De Rabobank belegt niet met eigen middelen in enige activiteit die betrekking heeft op controversiële wapens. Het beleid is ook van toepassing op directe beleggingen in het kader van onze beleggingsdienstverlening activiteiten (inclusief vermogensbeheer en -advies).

De Rabobank wil evenmin betrokken zijn bij controversiële regimes. Hiervan is sprake als er zowel een wapenembargo als financiële sancties en reisbeperkingen gelden van de Verenigde Naties, de Verenigde Staten en/of de Europese Unie.

Dit houdt in dat:

- De Rabobank niet belegt in staatsobligaties die zijn uitgegeven door staten die zijn onderworpen aan sancties van de VN-Veiligheidsraad en/of de Europese Unie of de Verenigde Staten in de vorm van een wapenembargo en financiële- en reisbeperkingen, noch verleent Rabobank financiële diensten aan deze staten en/of hun centrale banken.
- De Rabobank niet belegt in effecten die zijn uitgegeven door ondernemingen die betrokken zijn bij de productie of handel in wapens welke geleverd worden aan landen die onderworpen zijn aan sancties van de VN-Veiligheidsraad en/of Europese Unie of de Verenigde Staten in de vorm van een wapenembargo en financiële en reisbeperkingen.

De staten die niet zijn onderworpen aan de hiervoor genoemde sancties van de VN-Veiligheidsraad en/of de Europese Unie of de Verenigde Staten, maar die waarvoor wel een hoog risico geldt op gewapende conflicten en/of schendingen van mensenrechten, kunnen voor Rabobank alsnog aanleiding zijn voor het opleggen van de bovengenoemde beperkingen aan deze staten en gerelateerde ondernemingen.

¹ Sancties die berusten op een embargo op zowel wapens, financiële- en reisbeperkingen zijn gericht tegen regeringen, groepen en/of individuen in deze staten, die de mensenrechten schenden van inwoners van deze staten.

Toelichting Beleid wapenindustrie Rabobank Groep

Doelstellingen van dit beleid

“De Rabobank Groep respecteert de rechten van de mens. Zij wil niet betrokken zijn bij omstandigheden die de waardigheid van de mens aantasten.”

Gedragscode Rabobank Groep

De internationale focus van de Rabobank is gericht op de Food & Agri business. Toch is het van belang om een positie ten aanzien van de wapenindustrie in te nemen, omdat hieraan gerelateerde bedrijfsactiviteiten vaak deel uitmaken van grote conglomeraten.

Toepassingsgebied en basis van het beleid wapenindustrie

Toepassingsgebied van het beleid wapenindustrie

Dit wapenindustriebeleid is relevant voor alle medewerkers, leidinggevendenden, bestuurders, toezichhouders, klanten, zakenpartners en andere stakeholders.

Wettelijk kader en aanvullende criteria van het beleid wapenindustrie

De volgende verdragen zijn van kracht met betrekking tot het beleid wapenindustrie:

- ‘Convention On The Prohibition Of The Use, Stockpiling, Production And Transfer Of Anti-Personnel Mines And On Their Destruction’, de Ottawa conventie (1997);
- ‘Convention on the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their destruction’ (1972);
- ‘Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical weapons and on their Destruction’ (1993);
- ‘Convention on Cluster Munitions’, de Oslo conventie (2008);

- Non-proliferatie Verdrag (1968); daarnaast zijn aanvullende NAVO criteria geformuleerd.

Verder worden aanvullende criteria gehanteerd ten aanzien van controversiële regimes. Hierbij wordt een koppeling gelegd met de wapenembargo's van de Verenigde Naties, de Verenigde Staten en de Europese Unie. Tevens worden reis- en handelssancties in aanmerking genomen. Dit houdt in dat:

- De Rabobank niet belegt in staatsobligaties die zijn uitgegeven door staten die zijn onderworpen aan sancties van de VN-Veiligheidsraad en/of de Europese Unie of de Verenigde Staten in de vorm van een wapenembargo en financiële- en reisbeperkingen, noch verleent Rabobank financiële diensten aan deze staten en/of hun centrale banken.
- De Rabobank niet belegt in effecten die zijn uitgegeven door ondernemingen die betrokken zijn bij de productie of handel in wapens welke verstrekt worden aan landen die onderworpen zijn aan sancties van de VN-Veiligheidsraad en/of Europese Unie of de Verenigde Staten in de vorm van een wapenembargo en financiële en reisbeperkingen.

De staten die niet zijn onderworpen aan de hiervoor genoemde sancties van de VN-Veiligheidsraad en/of de Europese Unie of de Verenigde Staten, maar waarvoor wel een hoog risico geldt op gewapende conflicten en/of schendingen van mensenrechten, kunnen voor Rabobank alsnog aanleiding zijn tot het opleggen van de bovengenoemde beperkingen aan deze staten en gerelateerde ondernemingen.

Het ministerie van Financiën heeft een ‘Wijzigingsbesluit financiële markten 2013’ en ‘Regeling eed of belofte financiële sector binnen de Wft’ opgesteld. Hierin wordt onder meer een wettelijk verbod op de financiering van en belegging in de productie, verkoop en distributie van clustermunities geïntroduceerd. Dit verbod is per 1 januari van kracht geworden.

Verhouding tot andere beleidskaders van de Rabobank Groep

Het beleid Wapenindustrie is ook in lijn gebracht met de duurzaamheidsvisie van de Rabobank Groep zoals geformuleerd in de Gedragscode en de hieraan ontleende beleidskaders, met name het Mensenrechtenbeleid. Dit beleidskader schetst de randvoorwaarden die de Rabobank Groep stelt voor het respecteren van mensenrechten.

² Sancties die berusten op een embargo op zowel wapens, als financiële- en reisbeperkingen zijn gericht tegen regeringen, groepen en/of individuen in deze staten, die de mensenrechten schenden van inwoners van deze staten.

Positie van de Rabobank Groep inzake de wapenindustrie

Algemeen

De groepsonderdelen sluiten vijf categorieën van controversiële wapens uit. Voor deze categorieën (clusterwapens, anti-persoonsmijnen, biologische- en chemische wapens, en nucleaire wapens) bestaan wereldwijd geaccepteerde verdragen die de productie en/of handel in deze wapens (deels) verbieden.

Gehanteerde definities

Algemeen

Wapenindustrie:

De algemeen geaccepteerde definitie die praktisch toepasbaar is, luidt: de wapenindustrie is een industrie waarin wapens en hiervan afgeleide producten worden gemaakt voor en aangekocht door defensie, private beveiligingsorganisaties of de politie in een land.

Wapens:

Onderdeel van de definitie van de wapenindustrie is het begrip wapens.

Onder wapens wordt verstaan: al hetgeen in algemene zin wordt aangeduid als wapens en wapensystemen, inclusief product specifieke onderdelen, deelsystemen, reservedelen, onderhoud, bediening, bemiddeling en raadgeving, die zijn ontworpen en bruikbaar zijn in gewapende conflicten en daaraan een aanmerkelijke bijdrage kunnen leveren. Wapens kunnen worden onderscheiden in niet-controversiële wapens en controversiële wapens.

Niet-controversiële wapens:

Niet-controversiële wapens zijn goederen die staan vermeld in het Handboek Strategische goederen en diensten (www.rijksoverheid.nl) en waar een exportvergunning voor nodig is.

Controversiële wapens:

Controversiële wapens zijn typen wapens die, vanwege hun grote humanitaire impact en/of de grote aantallen burgerslachtoffers die zij vaak vele jaren na afloop van conflicten maken, controversieel zijn. Rabobank onderscheidt vijf typen controversiële wapens: clusterwapens, anti-persoonsmijnen, biologische wapens, chemische wapens en nucleaire wapens.

Vijf categorieën controversiële wapens

1. *Clusterwapens:* dit zijn grote wapens die zich openen in de lucht en waaruit verschillende (meestal honderden) submunitieën vrijkomen. Deze submunitieën zijn kleine bommen of granaten. In sommige gevallen kunnen de submunitieën ook landmijnen zijn. Dit type munitie is controversieel, omdat de submunitieën uit clusterbommen een grote niet-ontploffingsgraad hebben. Doordat niet-ontploffte submunitieën over een groot gebied worden achtergelaten, worden er eigenlijk mijnevelden gecreëerd. Ook de lanceerinrichtingen vallen onder de definitie. Deze zijn in bijna alle gevallen voor zowel conventionele als clusterwapens te gebruiken.

In december 2008 hebben ruim honderd landen, waaronder Nederland, de Oslo conventie getekend. Hierin is beloofd een einde te maken aan gebruik, ontwikkeling, productie, verwerving en opslag van clusterwapens. Medio 2009 werd deze conventie van kracht. Echter, de belangrijkste producenten en bezitters van dit type fragmentatiemunitie (VS, Rusland, China, Pakistan, Brazilië, India, Israël en enkele Arabische landen) hebben de conventie niet getekend. Voor wat betreft de definitie van clusterwapens en -munitie hanteert de Rabobank de definitie van de Oslo conventie. Het beleid van de Rabobank is specifiek dan de conventie ten aanzien van betrokkenheid via bedrijfsonderdelen of joint ventures en ten aanzien van lanceerinrichtingen en onderdelen van clusterwapens.

2. *Anti-persoonsmijnen (een vorm van een landmijn):* een mijn is een munitie die geplaatst wordt onder, op, of in de nabijheid van de grond of een ander oppervlak. Een anti-persoonsmijn is ontwikkeld om te exploderen wanneer een persoon of een voertuig zich in de nabijheid van de mijn bevindt of de mijn raakt. Anti-persoonsmijnen zijn controversieel, omdat zij geen onderscheid maken tussen een voetstap van een soldaat of die van een burger of kind. Elk jaar worden wereldwijd grote aantallen burgers gedood of verwond door landmijnen. De Ottawa conventie, waarin onder andere de productie en het bezit van anti-persoonsmijnen is verboden, is ondertekend door 154 landen. China, Rusland en de VS hebben de Ottawa conventie niet ondertekend en zijn de grootste producenten wereldwijd.

3. en 4. *Biologische en chemische wapens:* productie, handel en gebruik van deze wapens wordt veroordeeld door internationale conventies, zoals de conventie voor biologische en toxische wapens en de conventie voor chemische wapens.

In deze conventies worden biologische en/of chemische wapens verboden indien deze gericht zijn op het toebrengen van lichamelijk letsel door hun biologische of chemische eigenschappen. Het gebruik van chemische stoffen voor het maken van rook- of lichtmunitie is bijvoorbeeld niet verboden volgens de conventies.

5. Nucleaire wapens: dit zijn wapens waarbij atomen worden gespleten ("splijt-" of atoombom). Dit gebeurt met uranium atomen die worden gesplitst waarbij energie vrijkomt, of het betreft wapens waarin waterstofatomen versmelten tot helium ontstaat.

Nucleaire wapens zijn controversieel, omdat de gevolgen van een ontploffing enorm zijn, maar ze zijn niet verboden. Het bezit van deze wapens is 'geregeld' in het non-proliferatieverdrag (NPV) en het NAVO (Noord-Atlantische Verdragsorganisatie) bondgenootschap. In het NPV is het de Verenigde Staten, Rusland, het Verenigd Koninkrijk, China en Frankrijk toegestaan deze wapens te ontwikkelen en te bezitten. India en Pakistan hebben het NPV niet ondertekend en bezitten nucleaire wapens. Iran heeft het NPV ondertekend en ontkent nucleaire wapens te hebben. Noord-Korea is actief met de ontwikkeling van nucleaire wapens. Noord-Korea is geen ondertekenaar van het NPV.

De NAVO is het bondgenootschap waar Nederland deel van uitmaakt. Leden van de NAVO zijn: Albanië, België, Bulgarije, Canada, Denemarken, Duitsland, Estland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, IJsland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Turkije, Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Dit betekent voor de Rabobank dat het niet mogelijk is een relatie aan te gaan met ondernemingen die betrokken zijn bij nucleaire wapens..

Verantwoordelijkheden ten aanzien van de implementatie van dit beleid

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de continue ontwikkeling van dit beleid en het algemene commitment van de Rabobank Groep rond de wapenindustrie. De raad van bestuur wordt hierbij ondersteund door andere onderdelen van de Rabobank Groep, zoals Coöperatie & Duurzaamheid, Juridische Zaken, Human Resource Management en Inkoop.

Bureau Ethiek van de Rabobank Groep biedt ondersteuning bij de interpretatie en implementatie van dit beleid. De bedrijfsonderdelen zijn zelf verantwoordelijk voor de implementatie van het Beleid Wapenindustrie. Naleving van het wapenindustriebeleid wordt geëvalueerd in de jaarlijkse, interne rapportages en in nalevingsprocedures.

De technische invulling van de implementatie van het beleid, zoals het borgen in klantacceptatieprocessen en reguliere bedrijfsprocessen, kan per groepsonderdeel verschillen, al naar gelang de aard van de groepsonderdelen. Deze onderdelen bespreken actuele ontwikkelingen en dilemma's en rapporteren over de implementatie van hun bedrijfsonderdeel in een groepsbrede, interne commissie wapenindustrie.

De commissie wapenindustrie stelt per kwartaal de volgende lijsten vast:

- Uitsluitingslijst van bedrijven die niet voldoen aan het Beleid Wapenindustrie
- Uitsluitingslijst van landen die niet voldoen aan het Beleid Wapenindustrie

Deze informatie wordt, voorzien van een instructie, in het Nederlands en Engels groepsbreed gedistribueerd. In het geval tussentijds een standpunt nodig is ten aanzien van een concreet bedrijf gerelateerd aan de controversiële wapenindustrie, kan hierover contact worden opgenomen met Bureau Ethiek. Eventueel kan advies van de Commissie Ethiek ofwel in dringende gevallen besluitvorming van de raad van bestuur worden gevraagd. Deze procedure geldt in het vervolg ook voor landen die als bespreekgevallen worden aangemerkt.

Stakeholder engagement

De Rabobank Groep erkent dat beleid ten aanzien van de wapenindustrie betekenisvolle engagement met interne en externe stakeholders vereist. Stakeholder engagement is met name van belang voor het identificeren en inschatten van risico's, om zo een continu leer- en verbeterproces te realiseren.

Iedere persoon of partij die van mening is dat de Rabobank Groep of een van haar onderdelen niet heeft gehandeld volgens dit beleid, of die algemene vragen heeft over dit beleid, wordt verzocht contact op te nemen met Bureau Ethiek:

ethics.office@rn.rabobank.nl